

Nyere og nyeste tids arkæologi

Middelalderarkæologisk Metodenetværk

Mandag den 5. december 2011
Danmarks Industrimuseum, Gasvej 17-19, Horsens

I de senere år har arkæologer i stigende grad foretaget undersøgelser af levn fra nyere og nyeste tid – nogle gange nøje udvalgt og målrettet med forskningsmæssig baggrund og vinkling, andre gange som ren bifangst i forbindelse med undersøgelsen af et objekt fra en helt anden periode. Men hvordan skal vi operere metodisk og teoretisk i det nye arbejdsfelt? Hvilken type viden kan vi bidrage med i forhold til andre faggrupper? Og hvilke udfordringer står vi overfor? Vi byder velkommen til en dag med oplæg som diskuterer nyere tids arkæologis placering i det museumspolitiske landskab samt dens potentialer og udfordringer.

Program:

9.00-9.30 Ankomst, morgenkaffe og rundstykker

9.30 -10.00 Velkomst ved Kristoffer Jensen, mus. insp. ved Danmarks Industrimuseum og Middelalderarkæologisk Metodenetværks styregruppe

10.00- 10.40 Arkæologi og Nyere tid – kan vi samarbejde om løsning af kapitel 8 opgaverne?
Ulla Schalz, formand for Nyere Tids råd og direktør for Museum Lolland-Falster

Der lægges op til store forandringer i museumsverdenen i disse år ikke mindst på det arkæologiske område. Der arbejdes mod større enheder og generelle standarder til at løse den arkæologiske opgave. Samtidig diskuteres, hvordan museerne løser kapitel 8 arbejdet på Nyere tids området. Det spørgsmål vil Nyere tids råd tage fat på i den kommende tid. Det er vigtigt, at der arbejdes med metodeudvikling og at den viden som kapitel 8 arbejdet giver, forankres i institutionerne og danner grundlag for forskning i højere grad end nu.

10.40-11.20 Mellem to stole – Nyere tids arkæologi
Trine Borake, mus. insp. ved Sydvestsjælland Museum

For at kunne bidrage med en tidssvarende og moderne kulturhistorisk videnskab er det afgørende, at vi til stadighed udvikler og udfordrer vores metoder. Her er nyere tids arkæologi en vigtig indgangsvinkel til at udvide og perspektivere vores kulturhistoriske forståelse og opfattelse. Den tværfaglige indgang mellem arkæologi og historie gør fodfæstet vanskeligt, men resultaterne fra de få undersøgelser, der er foretaget her til lands og de mange fra udlandet taler deres tydelige sprog. Jeg vil fortælle om nogle af disse resultater og de udfordringer og muligheder nyere tids arkæologi står overfor.

11.20-12.00 En arkæolog høster i nyere tid

Maria Berg Briese, mus. insp. ved Horsens Museum

Med lukningen af Statsfængslet i Horsens i 2006, stod Horsens Museum overfor en undersøgelses- og dokumentationsopgave ud over det sædvanlige. Et bygningskompleks på mere end 21.000 m², med en historie på 153 år, er en stor og potentielt uoverskuelig opgave. Derfor blev der udarbejdet en indsamlingspolitik, samt retningslinjer for dokumentation og registrering, hvor det metodiske grundlag er arkæologisk. Tanken bag var, at vi ved at "oversætte" de grundigt gennemprøvede og funktionelle arkæologiske indsamlingsmetoder til et Nyere Tids materiale, ville kunne sikre det overblik og den ensartethed i dokumentationsfasen, som er nødvendig som udgangspunkt for formidling og forskning.

12.00-13.00 Frokost i Café Gaslight

13.00-13.45 Arkæologi og historie på den nordligste slagmark – historien om vejrstationer i 2. verdenskrigs Østgrønland

Jens Fog Jensen, Seniorforsker ved Nationalmuseet

I Grønland udspillede nogen af 2. Verdenskrigs mest dramatiske begivenheder sig i Nordøstgrønland, hvor tyskerne af hensyn til den systematiske indsamling af vejrobservationer løbende forsøgte at etablere bemandede vejrstationer. De allierede modarbejdede ihærdigt den tyske tilstedeværelse og konflikten resulterede i flere træfninger og amerikanske luftbombardementer. I dag henligger ruinerne på Kap Sussi og brandtomterne på Eskimonæs og den tyske station i Hansa Bugt som håndgribelige vidnesbyrd om 'kampen om klimaet' og for første gang sættes fokus på de materielle spor i landskabet fra 2. Verdenskrig's Grønland: De udbombede stationer, skydestillinger, osv. ligger som uforstyrrede 'tidslommer' i Nationalparken, og helt nye aspekter af krigshandlingerne og vejrstationernes historie kan blotlægges gennem en arkæologisk/historisk undersøgelse af de efterladte anlæg.

13.45-14.30 Undersøgelse af en bunker i Vestjylland

Ved Jens Andersen, leder af Museumscenter Hanstholm

I foråret blotlagde en stormflod ved Houvig en række tyske bunker fra 2. verdenskrig, som hidtil havde ligget tildækkede. En nærmere undersøgelse viste, at der i en af bunkerne, en mandskabsbunker, var bevaret en næsten fuldstændigt interiør.

På en bevilling fra Kulturarvsstyrelsen gennemførtes over fire dage i Juni 2008 en fuldstændig udgravning af bunkerens indre, i alt 26 m². Undersøgelsen, der benyttede metoder fra både arkæologernes og historikernes værktøjskasse, har givet et sjældent og usædvanligt detaljerigt indblik i soldaternes levestandard i bunkerens.

15.00-15.40 Kaffe

15.00-15.40 Slaget ved Nyborg 1659 - slagmarksarkæologi: metoder og perspektiver ved undersøgelsen af slagmarken

Jakob Tue Christensen, mus. insp. ved Odense Bys Museer

”Et slag er et punktum i historiens fortælling” (Winston Churchill) er passende citat for slaget ved Nyborg 1659, for slagets udfald blev afgørende for Danmarkshistorien (ie: vi vandt, svenskerne tabte og Danmark forblev et selvstændigt rige).

Slagmarker rummer normalt ikke jordfaste fortidsminder, der kan påvises i en prøvegravning. Til gengæld rummer detektorarkæologien store muligheder særlig fra perioder, hvor skydevåbenet dominerer. Blykuglen fra datidens håndvåben er let at finde selv for ikke rutinerede detektorfolk og kaliberen varierer efter forskellige typer af skydevåben. Ud fra spredningskort lader dele af dynamikken i et slag sig således rekonstruere, som et vigtigt korrektiv til det skriftlige kildemateriale. Gennemførelsen af en sådan analyse for slaget ved Nyborg afslører imidlertid også en række metodiske problemer, som vil blive gennemgået.

15.40-16.20 Parker og historisk arkæologi – kilder til restaurering af haven på Clausholm Preben Skaarup, Landskabsarkitekt MAA ved Preben Skaarup Landskab

Man ser i en historisk have resultatet af en proces, sat i gang på et givet historisk tidspunkt, styret over tid af en lang række faktorer, hvoraf vækstoffaktoren giver havekunsten sine særlige forudsætninger, som gør plejen af haven til en del af værket, som derved og først da i bedste fald bliver havekunst.

De bedste haver fortæller om alle de faktorer, som har bestemt deres udvikling, således at der hele tiden bliver lagt til, lag på lag i tid og materie, så haven får en dybde og kompleksitet, som det ikke er muligt at skabe på anden måde end gennem respekten for processen.

Ved såkaldt genskabelse af historiske haver fjernes udviklingsresultaterne, hvilket i næsten alle tilfælde gør, at genskabte historisk haveanlæg mister autenticitet og derved bliver mere uinteressante både havekunstnerisk og historisk.

Den proces, der bevirker forfaldet er den samme som skaber udviklingen. Havens ælde og værdighed kan kun skabes af tidens gang.

Med blot minimal pleje vil der stadig være tale om udvikling og ikke afvikling af en have. Der fastholdes grundtræk og lægges til i vækst, så der vedblivende er et grundlag at arbejde videre på.

Historiske haver fortæller ikke bare generelt om havekunstens historie, men i lige så høj grad om den helt konkrete, lokale historie, om stedet og ejernes historie og den betydning, som disse har tillagt haven i forskellige perioder. Basalt set er en have blot et arrangement af jord, vand og planter, så hvis man kan tale om, at en have har ånd, må den nødvendigvis komme fra de tanker, som de, der har anlagt og plejet haven, har nedlagt i den gennem tiderne

16.20 – 16.55 Diskussion

16.55-17.00 Afslutning, forslag til kommende emner

Tilmelding

Mødet afholdes i foredragssalen på Danmarks Industrimuseum, mandag den 5. december 2011.

Tilmelding skal ske senest den 21. november til Annemette Kjærgård på musak@horsens.dk. Samtidig bedes beløbet indbetalt på metodenetværkets konto i Salling Bank: Reg.nr. 7890, kontonr. 1229365.

Skal betaling foregå via en elektronisk faktura, send da venligst mail med EAN-nummer og kontaktpersons navn og adresse til jannekeyes@gmail.dk.

Der er forskellige muligheder for tilmelding:

Mødedeltagelse med forplejning

(morgenmad, frokost (incl. en øl eller vand) og eftermiddagskaffe) 300kr.

Mødedeltagelse med eftermiddagskaffe 80kr.

Mødedeltagelse uden forplejning 50kr.

Husk at angive, hvis du ønsker vegetar servering.

Med venlig hilsen og på gensyn fra Styregruppen:

Annemette Kjærgård, Christoph Briese, Janne Fruergaard Keyes, Janne Damgaard Kosior, Mette Svart
Kristiansen, Mette Sørensen, Mette Højmark Søvsø, Poul Baltzer Heide.